

Sběr a přenos informací v rámci svazku

(VM č. 2/65)

Podplukovník CSc. Ivo Vlček,
major Vladimír Bradáč

10
Článek majora Wolfa se zabývá velmi aktuální problematikou. Zvláště cenné jsou některé časové studie ze cvičení. Některé časové údaje téhož autora se však neshodují. Např. v Bojové přípravě 2/65 na straně 64 uvádí: „... časový limit teoreticky pro předání hlášení na prapor 3—4 minuty, v praxi se dosahuje 5—10 minut, průměrná doba 7 minut.“ Dále zdůvodňuje snížení tohoto času nejméně 4 mi-
nuty.

Ve VM 2/65 strana 65: „... doba 5—10 minut je poměrně malá (myšleno pro předání hlášení od roty na prapor) a nebude nutno ji v budoucnu zmenšovat začleněním nového pojítka s automatickými vlastnostmi na stupni rota.“

Domníváme se dále, že nestačí brát časové studie z jednoho nebo dvou cvičení, ale že je potřeba zabývat se jimi trvale a soustavně. Pak bude možné učinit konkrétní a objektivní závěry.

Současný systém a stav prostředků k utajení předávaných informací je z časových hledisek na hranicích únosnosti a je jednou z hlavních příčin zdlouhavého přenosu informací. Zakódování a odkódování informace trvá mnohdy déle, než samotné připravení informace do požadované normy (např. hlášení, nařízení, rozkazy apod.). A to již nemluvíme o uměle prodlužování přenosu informace technickými pojítky, ani o podstatně zvýšeném požadavku na bezchybnost informace. Zatím co u informace, předávané v analogické formě, nevedí obvykle chyba v písmenu, někdy dokonce ani vypuštění celého slova, v zakódovaném textu větší-
nou chybné předání jedné číslice způsobuje neluštitelnost zprávy. Přitom je třeba uvážít míru utajení. Nebudeme pracně kódovat zprávu, jejíž obsah nemá pro nepřítel podstatný význam. Zhruba kalkulujeme s normou kryptologické spolehlivosti pro stupeň pluk a prapor jednu až

dvě hodiny, pro svazek jeden až dva dny pro zprávy běžného bojového charakteru.

Jistě ještě dlouhou dobu budeme odkázáni na tyto prostředky utajení. Proto chceme zdůraznit, že zavádění „nového přístroje“, který by měl mít (podle autora) uvedené vlastnosti, nebude tak brzy. Tím ovšem nechceme upustit od teorií dalších perspektiv. Je ovšem třeba limitovat celý proces alespoň do dvou základních etap:

1. Zlepšení současného stavu opatřeními, která by odstranila nejzávažnější nedostatky již v krátké době, přičemž by navazovala na další perspektivu.

2. Rozpracování další perspektivy, kdy dojde k celé řadě závažných zásahů do technického vybavení a organizační struktury štábů. Jejich metodiky, organizačních norem apod.

Pro další perspektivu je nutno řešit problémy v daleko větší souvislosti a s daleko podrobnějšími statistickými údaji. Zavedení „nového přístroje“ velení nevyřeší a může vzniknout dojem, že se do doby, než bude zavedena ona neurčitá technika, nedá se nic dělat a že je nutno počkat.

Tak tomu ovšem není. Je celá řada jednotlivých oblastí, které lze racionalizovat a tím podstatně přispět ke zkrácení doby na přípravu, přenos a zpracování informací. Autor správně postihuje nutnost centralizace informací a vyvozuje závěry pro organizační změny štábů. K tomu ovšem jednoduchý rozbor na základě několika údajů nestačí.

Doposud jen konstatujeme, že stávající způsob sběru a přenosu informací je neúnosný a nevyhovuje potřebám soudobého boje; vytýčujeme si perspektivu jak to má vypadat (nebo bude vypadat) až... budeme mít nové prostředky. Méně se však snažíme řešit situaci stávajícími prostředky v duchu uvedeného bodu 1).

Autor uvádí, že na stupni pluku celkový čas potřebný ke sběru, vyhodnocení a předání jednoho hlášení je 40–60 minut. Celkový čas ke sběru, vyhodnocení a zpracování informací pro hlášení veliteli svazku je průměrně 105–110 minut. Vytýčuje proto požadavek nového pojítka, které by zabezpečilo rychlý a spolehlivý příjem informací od praporů, záznam v paměti, třídění a automatické průběžné předávání důležitých informací na VS svazku. S takovým pojítkem je však možno počítat až v roce 1970 a to ve zkušebním stadiu.

Co však dělat do této doby?

Podívejme se na tuto možnost:

a) na stupni pluku odposlouchávat hlášení velitelů rot velitelům praporů;

b) od velitele praporu pouze vyžadovat jeho rozhodnutí k zachyceným hlášením.

Tím vznikne časová úspora z 40–60 minut na 12–16 minut (4 prapory po 3–4 minutách).

K realizaci tohoto způsobu potřebujeme 4 přijímače k odposlechu praporek sítí a jejich obsluhy.

Situaci je možno si ulehčit vhodným využitím magnetofonu START tak, aby nám zachycoval hlášení velitelů rot přímo z přijímače. Přijímače nemusí obsluhovat důstojníci, ale vyškolení radisté nebo spojari. Velitel pluku má kdykoliv možnost přehrát si přijatá hlášení a po doplnění rozhodnutím velitelů praporů přimout vlastní rozhodnutí. Pro tento účel (4 přijímače s obsluhami a magnetofony) je výhodné vyhradit a upravit štábní autobus nebo obrněný transportér. Tím dosáhneme průběžného předávání zpráv současnými dostupnými prostředky, což dle autora bude základem automatizovaného systému velení.

I když nelze bojová hlášení velitelů rot „načasovat“ k určité době, přesto lze zvýšit organizovanost a to:

- podávat hlášení k určené době (např. k padesáté minutě každé hodiny);
- při mimořádných hlášeních — velitel praporu vyšle smluvený signál v síti velitele pluku, že přijímá hlášení od rot. Toto je výhodné zejména v noční době nebo při statické bojové situaci.

Podporujeme názor autora, aby pro rotu byla vytvořena samostatná rádiová síť. Na základě časových studií, které autor uvádí, není možné, aby při 31 účastnících u tpr velel i velitel čet a velitel tanků (OT) hlásili nepřátelské odpory a svoji činnost. Zkušenosti ukazují, že buď tuto síť ovládají velitelé rot a velitelé

čet nemají vůbec možnost velet anebo v této síti „všichni velí“ a velitelé rot se vůbec nedostanou k hlášení veliteli praporu. Budou-li vytvořeny samostatné rotovní rádiové sítě, pak vzhledem k uvedenému odposlechu je výhodné dát dva prapory na jednu frekvenci (tzn. 6+2 účastníci) a k odposlechu u pluku budeme potřebovat pouze dva přijímače.

Svazek by odposlouchával aspoň hlášení prvosledových praporů nebo praporů plnicích nejdůležitějších úkolů (PO, prapory odražejí nepřátelskou protizteč, atd.). Tím dojde k časové úspoře nejméně o 50 %.

I tento způsob má řadu nevýhod. Nutno však uvážít, zda časová úspora při sběru a přenosu informací nepřevažuje nad nevýhodami a postupně hledat cesty jak tyto nevýhody dílčími řešeními odstraňovat v rámci dosažitelných prostředků.

Nejsme toho názoru, že je vhodné hlášení od podřízených jednotek podávat v síti náčelníka štábu a rozkazy a nařízení v síti velitele pluku se zabezpečením vzájemného odposlechu. Tento vzájemný odposlech nelze v současné době zabezpečit aspoň na stupni praporu a pluku. Do tanku (OT) velitele praporu (pluku) nejde umístit další rádiovou stanici a zůstává problém jak vyřešit spojení v případě, že s velitelem praporu bude (v tanku, OT) velitel podporující nebo přidělené dělostřelecké baterie.

Je nutné se zaměřit i na vzájemný poměr obsahu a formy. Např. do jaké míry formy jednotlivých hlášení, nařízení, rozkazů atd. odpovídají objektivním požadavkům bojové činnosti vojsk. Nebo obsluh — do jaké míry odpovídá potřebám nadřízeného nebo podřízeného velitele.

Půjdeme-li i po této cestě, můžeme v krátké době podstatně zkrátit i časy, které autor uvádí. Některé štáby již nastoupily cestu předávání informací pomocí předtiskových formulářů. I když zatím nemůžeme konkrétně vyčíslit ušetřený čas pro nedostatek údajů, je to jedno z možných řešení. Kromě toho je zde učiněn první krok k převedení analogických údajů do číselné formy.

Značné ztrátové časy jsou při vlastním zpracování a využití informace. Autor sice správně poukazuje na nedostatky v této oblasti, ale vidí východisko pouze ve změně organizační struktury štábu. Nepochybujeme, že k určitým změnám i v této oblasti časem dojde. Zase ovšem k tomu nestačí jenom dílčí studie např. metodiky práce štábu a vnitřních vztahů štábu. Je

potřeba si nejdříve ujasnit např. funkční povinnosti jednotlivých oddělení i jednotlivých náčelníků. Je třeba se zabývat duplicitou na jedné straně a nepokrytostí některých úkolů funkčními povinnostmi na straně druhé. Víme, že např. náčelník štábu svazku má již tolik povinností, že je prakticky nemůže ani fyzicky splnit. Bude proto nutné radikálně se zabývat organizačními normami studií a ohromného množství statistických údajů. Teprve potom se znalostí všech těchto věcí a se znalostmi i perspektiv budování celého systému velení, bude možno dělat konkrétní závěry a návrhy na opatření. Jinak se vystavujeme nebezpečí nejen ukvapených závěrů, ale i nežádoucích změn, které by se mohly stát permanentními i ekonomicky značně nákladnými. Důsledky takových ukvapených opatření by se mohly velmi nepříznivě projevit nejen v bojové pohotovosti vojsk, ale i morálně politickém stavu vojáků.

Autor zahrnuje do technických pojítek i vrtulníky.

Za technická pojítka považujeme taková, ve kterých dochází vlivem příslušné

techniky ke změně formy informace při zachování jejího obsahu a to zvláště při předávání informace. Podle formy, kterou se to uskutečňuje, rozdělujeme technická pojítka na elektrická a neelektrická a v nich na další skupiny (optická, akustická, elektromagnetická, mechanická atd.).

Do technických pojítek nezahrnujeme prostředky, kterými je dopravován kurýr nebo styčný důstojník. Proto i požadavek autora "... začlenit nová pojítka (míněno technická) do štábu svazku a i níže..." považujeme za správný, ovšem v jiném smyslu než autor. Bude se týkat především zavedení malých rádiových stanic pro spojení velitele roty s veliteli čet, speciálních zařízení pro formulaci a vyslání (příjem) informace v zakódované formě (např. typu DATČÍK), případným zavedením přijímacího a předávajícího zařízení, jak o něm mluví některé sovětské prameny.

V závěru chceme podotknout, že vítáme články zabývající se současnou i perspektivní problematikou velení. Zvláště různé časové studie mohou podstatně přispět k řešení celé problematiky.